

บทที่ 3

การพนันและขั้นตอน

การพนันและขั้นตอน เป็นเอกเทศสัญญาชนิดหนึ่งในบรรพ 3 ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะ 18 มาตรา 853 ถึง มาตรา 855

ความหมาย

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไม่ได้ให้ความหมายของการพนันและขั้นตอนไว้ จึงต้องพิจารณาจากตำราของนักนิติศาสตร์ ซึ่งในที่นี้จะขอหยิบยกความหมายของทีรองศาสตราจารย์มานโซ สุทธิวาหนฤพุดิ ได้อธิบายไว้ ดังนี้

“การพนันและขั้นตอน คืออะไร ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มิได้ให้วิเคราะห์ศัพท์ไว้ แต่อาจกล่าวโดยทั่วไปได้ว่า การพนันและขั้นตอน คือสัญญาซึ่งคู่สัญญาได้ตกลงซึ่งกันและกันว่า ฝ่ายหนึ่ง (ฝ่ายแพ้) จะจ่ายเงินหรือทรัพย์สินแก่อีกฝ่ายหนึ่ง (ฝ่ายชนะ) เมื่อเหตุการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งคู่สัญญายังรู้ไม่แน่นอน ได้ปรากฏผลเป็นที่แน่นอนอย่างใดแล้ว

การพนัน นอกจากจะมีความหมายโดยทั่วไปดังกล่าว การพนันอาจมีลักษณะเฉพาะอยู่ตรงที่ว่า คู่สัญญาจะต้องมีส่วนเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์อันเป็นข้อไขแห่งการแพ้ชนะ เช่น แดงกับดำว่ายน้ำแข่งกันแล้วตกลงกันว่าใครถึงหลักชัยก่อนเป็นฝ่ายชนะ

ขั้นตอน นอกจากจะมีความหมายโดยทั่วไปดังกล่าว ขั้นตอนอาจมีลักษณะเฉพาะอยู่ตรงที่ว่า คู่สัญญามีได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์อันเป็นข้อไขแห่งการแพ้ชนะ เช่น คนดูการว่ายน้ำแข่งได้ตกลงว่าจะจ่ายเงินแก่กันแล้วแต่ว่าคนว่ายน้ำคนใดถึงหลักชัยก่อน”

นอกจากความหมายดังกล่าวข้างต้นแล้ว ผู้เขียนเห็นว่า หลักสำคัญที่เราต้องพิจารณาประกอบว่าเป็นการพนันหรือขั้นตอนหรือไม่ คือ หากเป็นการพนันหรือขั้นตอนแล้ว คู่สัญญาแต่ละฝ่ายต้องมีโอกาสทั้งได้และเสียในตัวเอง เท่ากับว่าหากการทำสัญญาครั้งใดปรากฏว่าคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งมีแต่โอกาสได้ ไม่มีทางเสีย และอีกฝ่ายหนึ่งมีแต่ทางเสีย ไม่มี

ทางใต้ ดังนี้ ย่อมมิใช่การพนันหรือขันต่อ แต่เท่ากับเป็นสัญญาอย่างหนึ่งที่หากมีข้อตกลงหรือเดิมพันกันอย่างไร ก็ต้องปฏิบัติตามข้อตกลงนั้น

นอกจากสัญญาการพนันและขันต่อจะมีบัญญัติอยู่ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แล้ว ในพระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ. 2478 ซึ่งเป็นกฎหมายที่มีโทษทางอาญา ยังแบ่งการพนันและขันต่อออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. ประเภทตามบัญชี ก. มีทั้งสิ้น 28 ชนิด เป็นประเภทห้ามขาดมิให้มีการอนุญาตจัดให้มีการเล่นได้ (มาตรา 4 วรรคแรก)

2. ประเภทตามบัญชี ข. มีทั้งสิ้น 28 ชนิดเช่นกัน เป็นประเภทที่กฎหมายอนุญาตให้เล่นได้ โดยต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาต (มาตรา 4 วรรค 2, 3)

3. ประเภทอื่น คือการพนันนอกเหนือตามบัญชี ก. และบัญชี ข. ซึ่งมีได้ระบุชื่อหรือวิธีเล่นไว้ใน พ.ร.บ.การพนัน และไม่มีลักษณะคล้ายกับการพนันตามบัญชีดังกล่าว ซึ่งจะขออนุญาตให้เล่นได้ต่อเมื่อมีกฎกระทรวงระบุชื่อและเงื่อนไขไว้แล้ว หากยังไม่มีการขออนุญาตไม่ได้ (มาตรา 4 ทวิ)

การที่พระราชบัญญัติการพนันกำหนดประเภทของการพนันที่อาจขออนุญาตเล่นได้ แต่ก็ไม่ได้ทำให้หนี้ที่เกิดจากการพนันชนิดที่ขออนุญาตให้จัดการเล่นได้ กลายเป็นหนี้ที่สามารถฟ้องร้องบังคับคดีได้ขึ้นแต่อย่างใด คงมีแต่หนี้การพนันตามมาตรา 854 เท่านั้นที่ยอมให้ฟ้องบังคับชำระหนี้ได้ คือหนี้จากสลากกินแบ่งหรือสลากกินรวบที่รัฐบาลให้อ่านาจ หรือให้สัตยาบัน หากพ้นไปจากนี้ ก็อยู่ในหลักเกณฑ์ของมาตรา 853 ทั้งสิ้น กล่าวคือไม่ก่อให้เกิดหนี้ นั่นเอง

“ไม่ก่อให้เกิดหนี้” มีความหมายแตกต่างจากโมฆะ โมฆะหมายความว่า เสียเปล่าให้คู่กรณีกลับคืนสู่ฐานะเดิม แต่ไม่ก่อให้เกิดหนี้ หมายความว่า สัญญาเกิด แต่ไม่อาจฟ้องร้องบังคับให้ปฏิบัติตามสัญญาได้ เพราะถือว่าไม่มีหนี้ใด ๆ ต่อกันนั่นเอง

ตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกาเกี่ยวกับลักษณะของสัญญาพนันและขันต่อ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 535/2477 จำเลยแจกตั๋วสลากให้แก่คนที่มาซื้อของในร้าน แล้วจำเลยก็ออกสลาก เลขสลากตรงกับตั๋วสลากของผู้ซื้อคนใด จำเลยก็จ่ายรถถีบให้ 1 คัน ปรากฏว่าจำเลยไม่ได้ขึ้นราคาของที่ขายผิดไปจากปกติ ดังนี้ มิใช่การพนัน เพราะจำเลยมีแต่เสียเท่านั้น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 323/2477 ทนายทำสัญญากับลูกความว่าความแพ้มือเอาค่าจ้าง ถ้าชนะถึงจะเอาค่าจ้าง เป็นสัญญาที่สมบูรณ์ไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีหรือความสงบเรียบร้อยของประชาชน และไม่ผิดต่อ พ.ร.บ.ทนายความ ทั้งไม่มีลักษณะคล้ายสัญญาการพนัน สัญญาที่มีเงื่อนไขโดยอาศัยเหตุการณ์ไม่แน่นอนนั้น หาเป็นสัญญาการพนันเสมอไปไม่

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1072/2499 สัญญาจ้างว่าความที่ตกลงกันว่าถ้าหากทนายว่าความชนะลูกความจะให้ค่าจ้างเป็นเงินจำนวนหนึ่ง ถ้าแพ้ลูกความไม่ให้ค่าจ้างเลย เช่นนี้ เป็นสัญญาที่ต้องลงแรงปฏิบัติไม่เป็นการพนันขั้นต่อ

การพนันหรือขั้นต่อเป็นสัญญาที่ไม่ก่อให้เกิดหนี้

มาตรา 853 อันการพนันหรือขั้นต่อ ท่านว่าหากก่อให้เกิดหนี้ไม่ สิ่งที่ได้ให้กันไปใน การพนันหรือขั้นต่อก็จะทวงคืนไม่ได้ เพราะเหตุหามูลหนี้เป็นอย่างหนึ่งอย่างใดมิได้

ข้อบัญญัติที่กล่าวนี้ ท่านให้ใช้ตลอดถึงข้อตกลงเป็นมูลหนี้เป็นอย่างหนึ่งอย่างใดอัน ฝ่ายข้างเสียพนันขั้นต่อหากทำให้แก่อีกฝ่ายหนึ่งเพื่อจะใช้หนี้เงินพนันหรือขั้นต่อหนี้ด้วย จากบทบัญญัติดังกล่าว แยกผลทางกฎหมายได้ 3 ประการคือ

1. ไม่ก่อให้เกิดหนี้ หมายความว่า การเล่นได้เสียแก่กันระหว่างคู่สัญญานั้น ไม่ถือว่ามีหนี้สินที่จะต้องชำระให้แก่กันและกัน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 265/2470 โจทก์ฟ้องเรียกเงินกู้จากจำเลยที่ 1 และที่ 2 ซึ่งเป็นนายประกัน จำเลยให้การต่อสู้ว่าหนี้สินเกิดจากการพนัน เมื่อหนี้สินรายนี้ เกิดจากการพนันอันผิดกฎหมายจึงต้องพิพากษายกฟ้อง

นอกจากจะฟ้องร้องบังคับคดีทางแพ่งไม่ได้แล้ว ยังฟ้องเพื่อเอาผิดทางอาญา ไม่ได้อีกด้วย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 83/2481 โจทก์จำเลยเล่นโคพนันกัน โดยจำเลยเป็นฝ่ายต่อ โจทก์เป็นฝ่ายรอง โจทก์ได้มอบเงินให้จำเลยไว้ ครั้นโคโจทก์ชนะ จำเลยไม่ใช้เงิน ทั้งเอาเงินที่โจทก์มอบไว้เป็นประโยชน์ตนเสียด้วย ขอให้ลงโทษตามกฎหมายอาญา มาตรา 314 นั้น

เงินที่จำเลยถือไว้นี้เป็นสินพนันระหว่างโจทก์จำเลย เพราะฉะนั้นวัตถุที่ ประสงค์ที่โจทก์จำเลยร่วมใจกันประกอบนี้สงเคราะห์ว่าเป็นกรรมที่ขัดขวางต่อศีลธรรม

อันดีของประชาชน โดยนิตินัยตาม ป.พ.พ.มาตรา 113 - 411 - 853 ย่อมฟ้องร้องกันมิได้
จริงอยู่โจทก์ฟ้องทางอาญา แต่เมื่อกรรมนี้มีชอบแล้ว การมอบก็มีชอบตามความหมายแห่ง
กฎหมายมาตรา 319

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3322-3323/2525 จำเลยออกเช็คเพื่อชำระหนี้อันเกิด
จากการพนันซึ่งตามกฎหมายหาเป็นมูลหนี้ไม่ แม้ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงิน การกระทำ
ของจำเลยก็ไม่เป็นความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2493/2527 จำเลยออกเช็คพิพาทให้แก่ผู้มีชื่อเพื่อ
ชำระหนี้อันเกิดจากการพนัน ซึ่งตามกฎหมายหาเป็นมูลหนี้ไม่ ดังนั้น แม้โจทก์จะรับโอน
เช็คพิพาทไว้ด้วยประการใดก็ตาม การกระทำของจำเลยก็ไม่เป็นความผิด

2. สิ่งใดที่ให้แก่ทวงคืนไม่ได้ หมายความว่าเมื่อการเล่นการพนันหรือขั้นตอน
ปรากฏผลแพ้ชนะแล้ว ในทางกฎหมายถือว่าคู่สัญญาไม่มีหนี้ต่อกัน แต่ขณะเดียวกันหาก
ฝ่ายข้างเสียพนันได้ให้เงินหรือทรัพย์สินใดแทนเงิน เป็นต้นว่าถอดสร้อยคอ ถอดนาฬิกา
ข้อมือให้ฝ่ายชนะพนันไป ก็จะทวงคืนไม่ได้ เข้าทำนองให้แล้วให้เลย ทั้งนี้เป็นเพราะการ
พนันขั้นตอน หากก่อให้เกิดมูลหนี้เป็นอย่างหนึ่งอย่างใดขึ้นไม่ เมื่อทวงคืนไม่ได้เช่นนี้แน่นอน
ย่อมฟ้องร้องขอให้ศาลบังคับให้คืนไม่ได้

**การออกตัวเงินหรือเอกสารอย่างอื่นใช้หนี้พนันขั้นตอนหรือใช้เงินที่ยืมมา
เล่นการพนันขั้นตอน**

มาตรา 855 ภายในบังคับแห่งบทบัญญัติมาตรา 312 และ 916 ตัวเงินหรือ
เอกสารอย่างอื่นทุกฉบับซึ่งออกให้เต็มจำนวน หรือแต่โดยส่วนเพื่อแทนเงินใด ๆ อันได้แต่
ชนะพนันหรือขั้นตอนก็ดี ออกให้เพื่อใช้เงินที่ยืมมาใช้ในการพนันหรือขั้นตอนเช่นว่านั้นก็ดี
ท่านว่าไม่สมบูรณ์

เพื่อประโยชน์แห่งบทบัญญัตินี้ เงินรายใดให้ยืมแก่บุคคลกำลังเล่นการพนันหรือ
ขั้นตอน ในเวลาหรือ ณ สถานที่เล่นเช่นนั้น ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเงินนั้นได้ให้ยืมไป
เพื่อเล่นการพนันหรือขั้นตอน

จากมาตราข้างต้น อาจแยกได้เป็น 3 กรณีคือ

1. ออกเพื่อแทนเงินอันได้แต่ชนะพนันหรือขั้นตอน การออกตัวเงิน หรือ
เอกสารอย่างอื่น อาจเป็นหนังสือรับสภาพหนี้ หรือสัญญากู้ยืม หรือเอกสารอื่นทำนอง

เดียวกัน ไม่ว่าจะออกให้เต็มจำนวนหรือบางส่วนของหนี้พนันก็ตาม ถือว่าไม่สมบูรณ์ กล่าวคือแต่ละฝ่ายจะเรียกร้องหรือฟ้องร้องต่อศาลขอให้บังคับชำระหนี้ตามตัวเงิน หรือตามเอกสารเหล่านั้นไม่ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1666/2494 ทำหนังสือกู้ให้ไว้แทนเงินที่แพพนันแก่เขานั้น ป.พ.พ.มาตรา 855 บัญญัติว่าหนังสือกู้เช่นนี้ ย่อมไม่สมบูรณ์ ฉะนั้น หนังสือกู้นี้จึงไม่มีผลเป็นสำคัญแก่การก่อตั้งกรรมสิทธิ์หรือหนี้สินตามกฎหมายอย่างไรเลย จึงขาดลักษณะการทำให้เป็นหนังสือสำคัญตามกฎหมายลักษณะอาญามาตรา 6(20) ฉะนั้นถ้า หลอกหลวงให้เขาส่งหนังสือเช่นนี้มาให้ตนแล้วฉีกทำลายเสีย ก็ยังไม่เป็นความผิดฐานทำลายหนังสือตามกฎหมายลักษณะอาญามาตรา 704

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 613/2521 เช็คออกให้เพื่อชำระหนี้การพนันมาแข่ง ไม่สมบูรณ์ตาม ป.พ.พ.มาตรา 855 บังคับผู้สั่งจ่ายเงินตามเช็คไม่ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 852/2532 จำเลยสั่งจ่ายเช็คให้โจทก์เพื่อชำระหนี้การพนันสลากกินรวม ดังนี้เป็นหนี้ที่ไม่สมบูรณ์ โจทก์ฟ้องบังคับไม่ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2148/2531 จำเลยออกเช็คพิพาทให้โจทก์ร่วมเพื่อชำระหนี้การพนัน มูลหนี้ตามเช็คยอมไม่สมบูรณ์ตาม ป.พ.พ.มาตรา 855 โจทก์ร่วมยอมไม่มีสิทธินำคดีไปร้องทุกข์และไม่มีอำนาจฟ้องจำเลยตาม พ.ร.บ. ว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้หนี้ พงศ.2497

2. ออกเพื่อใช้เงินที่ยืมมาใช้ในการพนันหรือขันต่อ

การที่ผู้เล่นขอยืมมาเล่นพนันโดยออกตัวเงิน หรือเอกสารอื่นเพื่อใช้เงินยืม ให้ถือว่าเอกสารดังกล่าวไม่สมบูรณ์ แต่ผู้ให้ยืมต้องรู้ด้วยว่ายืมเงินไปเพื่อการพนัน มิฉะนั้น ความไม่สมบูรณ์ไม่ผูกพันผู้ให้ยืม นอกจากนั้นความไม่สมบูรณ์ดังกล่าวจะไม่กระทบถึงสิทธิของบุคคลภายนอกผู้สุจริตด้วย ตามที่บัญญัติในมาตรา 855 ว่า ให้เรื่องนี้อยู่ในบังคับ มาตรา 312 และมาตรา 916 นั้นเอง

3. ข้อสันนิษฐานของกฎหมาย เงินที่ให้ยืมแก่บุคคลที่กำลังเล่นการพนันหรือขันต่อ ให้สันนิษฐานว่า ถูกยืมไปใช้เล่นพนันด้วย เท่ากับว่าหากผู้ให้ยืมโต้แย้งข้อสันนิษฐานข้างต้น ก็ต้องเป็นฝ่ายนำสืบหักล้างให้ศาลเห็น มิฉะนั้น ย่อมอยู่ภายใต้การสันนิษฐานของมาตรา 855

ช้อยกเว้นของการพนันที่ให้ฟองบังคับชำระหนี้ได้

มาตรา 854 อันการออกสลากกินแบ่งก็ดี ออกสลากกินรวบก็ดี ท่านว่าเป็นสัญญาอันจะผูกพันต่อเมื่อรัฐบาลได้ให้อำนาจหรือให้สัตยาบันแก่การนั้นเฉพาะราย นอกนั้นท่านให้บังคับตามบทบัญญัติมาตรา 853

ประเภทของการพนันที่ให้สามารถฟองร้องบังคับคดีได้นั้น คือ สลากกินแบ่งหรือสลากกินรวบที่รัฐบาลให้อำนาจหรือให้สัตยาบันเป็นการเฉพาะราย

อาจารย์สุปัน พูลพัฒน์ ได้ให้ความหมายของสลากกินแบ่งและสลากกินรวบ ดังนี้ **สลากกินแบ่ง** เป็นการเล่นโดยการเสี่ยงโชคอย่างหนึ่ง โดยผู้ซื้อสลากเล่นกันเอง กล่าวคือผู้ซื้อสลากกินแบ่งนั้นเอาเงินมารวมกันเข้าเป็นก้อน เมื่อหักค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ตลอดจนจนภาษีแล้ว เงินที่เหลือนั้นเขาจัดแบ่งเป็นรางวัลกัน โดยการเสี่ยงโชคแล้วออกเลขสลากนั้น เลขสลากใดออกตรงกับเลขสลากที่ซื้อไว้ ผู้นั้นก็มีสิทธิได้รับรางวัลไป แล้วแต่ว่าจะตรงกับหมายเลขในรางวัลอะไร

สลากกินรวบ เป็นกรณีที่มีผู้จัดให้มีการเล่นโดยให้ของเป็นรางวัล เช่นรถยนต์ รถจักรยานยนต์ หรือสิ่งของอื่น แล้วขายสลากให้แก่ผู้เล่นเท่าจำนวนราคาของ หรือมากกว่าตามที่กำหนดไว้ ผู้จัดให้มีการเล่นรวมเอาเงินค่าสลากไว้ทั้งหมด แล้วออกเลขสลากเมื่อใครถูกก็มาขอรับเอาของนั้นไป ซึ่งรางวัลนั้นอาจจะมีหลายรางวัล เช่นเดียวกับสลากกินแบ่ง ซึ่งนับว่าเป็นการเสี่ยงโชคอย่างหนึ่งตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล พ.ศ.2517 แต่หากส่วนราชการ มูลนิธิ หรือเอกชนรายใดประสงค์จะออกสลากกินแบ่ง หรือสลากกินรวบ ก็ต้องขออนุญาตเป็นกรณี ๆ ไป ตามพระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ.2478

สลากที่สามารถฟองร้องบังคับคดีได้ตามมาตรา 854 นี้ ต้องเป็นสลากกินแบ่งหรือสลากกินรวบที่รัฐบาลให้อำนาจหรือให้สัตยาบันในการออกเท่านั้น

สลากที่รัฐบาลให้อำนาจ หมายถึง สลากที่ได้รับอนุญาตให้ออกได้ตามพระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ. 2478 ซึ่งได้จัดให้สลากทั้งสองประเภทอยู่ในการพนัน ประเภท ข. อันดับที่ 16 การจัดให้มีการเล่นได้ก็เมื่อรัฐมนตรี เจ้าหน้าที่ หรือเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาต เห็นสมควรและออกใบอนุญาตให้ เจ้าพนักงานได้แก่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ตัวอย่างของสลากที่เคยได้รับอนุญาต เช่น สลากการกุศลบำรุงมูลนิธิคุ้มเกล้าฯ

สลากบำรุงกาชาดไทย สลากการกุศลสมทบทุนมูลนิธิเทคโนโลยีสารสนเทศ สลากบำรุงมูลนิธิอนุรักษ์และพัฒนาอากาศยานไทย สลากกินแบ่งกีฬาซีเกมส์ ครั้งที่ 18 เป็นต้น

สลากที่รัฐบาลให้สตัยบ้าน หมายถึงการที่รัฐบาลให้การรับรองสลากกินแบ่งหรือสลากกินรวบที่ออกโดยไม่ได้ขออนุญาต เช่นการออกสลากกินแบ่งรัฐบาล ของสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล สังกัดกระทรวงการคลัง โดยกระทรวงการคลังเสนอหลักการและเหตุผลในการออกสลากกินแบ่งต่อคณะรัฐมนตรี เมื่อได้รับอนุมัติก็ถือว่ารัฐบาลให้สตัยบ้านแล้ว

สำหรับการออกสลากกินแบ่งรัฐบาลในปัจจุบัน ไม่ต้องขอให้รัฐบาลให้สตัยบ้านอีกต่อไป เนื่องจากเป็นการออกโดยสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล ที่เป็นหน่วยงานจัดตั้งขึ้นมาให้มีอำนาจออกสลากกินแบ่งรัฐบาลจำหน่ายแก่ประชาชนทั่วไป

อายุความ

อายุความฟ้องร้องเกี่ยวกับสลากกินแบ่ง สลากกินรวบแบ่งได้ดังนี้

1. ผู้ถูกรางวัลเรียกร้องเอาเงินรางวัล แต่เดิมนั้นศาลฎีกาได้วินิจฉัยว่า ผู้ที่ถูกลสลากกินแบ่งรัฐบาลมีสิทธิเรียกร้องเงินรางวัลได้ภายใน 10 ปี ตามมาตรา 164 (ปัจจุบัน มาตรา 193/30) เนื่องจากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และกฎหมายอื่นมิได้บัญญัติไว้ (ฎ. 473/2509) แต่ปัจจุบันพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล พ.ศ. 2517 มาตรา 37 บัญญัติว่า "สิทธิเรียกร้องให้ชำระหนี้อันเกิดจากการออกสลากกินแบ่งรัฐบาล ตามพระราชบัญญัตินี้ให้มีกำหนดอายุความสองปี" ฉะนั้นสิทธิเรียกร้องเอาเงินรางวัลจึงมีอายุความ 2 ปี จะใช้อายุความ 10 ปี ไม่ได้แล้ว เพราะมีกฎหมายอื่นระบุไว้โดยเฉพาะแล้ว
2. ผู้ขายสลากเรียกเอาค่าขายสลาก เป็นกรณีที่ผู้ขายสลากกินแบ่ง สลากกินรวบเรียกเอาค่าขายสลากแก่ผู้ซื้อสลากซึ่งมีอายุความ 2 ปี (มาตรา 193/34(5))
3. ผู้ขายสลากเพื่อขายต่อเรียกเอาค่าขายสลาก เป็นกรณีที่ผู้ขายสลากกินแบ่ง สลากกินรวบ ขายสลากแก่ผู้ซื้อสลากเชื่อเพื่อนำไปขายต่ออีกทอดหนึ่ง เช่น สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลขายเชื่อสลากแก่พ่อค้าสลากเพื่อไปขายต่อแก่ประชาชน เช่นนี้มีอายุความ 5 ปี (มาตรา 193/33(5)) ประกอบมาตรา 193/34(5))